

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 28.

Szív és száj.

Amint érez úgy beszél, amint beszél úgy tesz; érzése, szava, cselekedete, a keresztfa hajtása, a szeretet igazsága. Tiszta szív Majláth püspök, de a szíven rajta a kereszt jele s ez szemet szur sokaknak. A szív cselekszik, fárad, körüljár, segít ahol lehet, reményt gerjeszt a csüggedőben, világosságot visz a börtön sötétébe — s munkája után erre a szívre támad rá a száj.

A világ szíve a katolicizmus, mely először tanította meg nemesen érezni, szeretni az embereket, a világ szája a sajtó, mely vigyáz mindenre, begyre szed mindent és kibeszél mindent.

Való, hogy sok beszédnek sok az alja és a sajtó beszédjének az aljából rá fröcscent már nem egyszer Majláth püspök ornátusára is, a szeretet vallásának egyik főpapjára.

Nem akarja ezeket az oda nem való csöppeket tűrni az ornátuson és nyugodtan jelenti ki, hogy bár egyedüli bírja lelkiismerete, hogy egy perczig sem maradna helyén, ha ez nem tartaná ott, ha ez vádolná; kijelenti, hogy mások gyanúsításai nem ingatják meg, de mégis fel kell szólítani hivat, hogy a vádak visszaütésében legyenek támogatására, mert benne, mint az apostoli egyház apostol utódjában, felszentelt püspökében 300,000 hivat is éri a vádak salakja, a gyanúsítás szennye.

Felhívja hivat, hogy utasítsák ki hajlékukból a katolicizmust akár szertar-

tásában, akár főpapjaiban bántalmazó lapokat, hogy így ezek ereje gyengüljön s a tisztességtudó irodalom támogatásukkal erősödjék.

Átnéztük e beszéd hatása alatt irt replikákat. Elismeri mind Majláth jó szívet, nemes gondolkodás módját, de katolicizmusát vetik szemére, a pápához való ragaszkodását gyanúsítják, a liberalizmus ellen való küzdelméért rágiák.

A szív tetszik nekik, csak az a kereszt, az bántja a szemüket. Szeressen, munkálkodjék tovább is a szív — hadd beszéljen akármit a száj.

Nagyon időszerű dolgok azok, amit Majláth püspök a katolikusok összetartozásáról mond és az irodalommal szemben való köteles maguktartásáról, azért — bár tegnap távirataink közt megemlékeztünk róla — adjuk is szó szerint, amint ő is óhajtotta, hogy a Királyhágón túl is meghallják.

Hallják meg és szíveljék meg.

Az erdélyi róm. kath. státus gyűlése.

— Sajtó tudósítónktól. —

Kolozsvár, okt. 27.

Az erdélyi róm. kath. státus ma tartotta meg gyűlését gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök elnöklése alatt, ki már tegnap Kolozsvárra érkezett s Biró Béla apát-plébános vendége volt.

A gyűlést megelőzőleg »Veni Sancte«-t mondott, melyen részt vettek a státus gyűlés tagjai. A gyűlést 10 órakor nyitotta meg gr. Majláth Gusztáv püspök s bejelentette, hogy a státus világi elnöke br. Josika Samu betegsége miatt nem jelent meg s a királyné tragikus halála alkalmából a státus részvét feliratát a következő nagyhatású beszéddel terjesztette elő:

Erzsébet királyné emlékezete.

Miután az erd. róm. kath. státus a hazánkat és királyunkat ért súlyos veszteség után első ízben tartja közgyűlését, engedelmet kérek, hogy a napirend előtt felszólalhatassak és indítványt tehessek.

Felszólalni késztet az a rajongó szeretet, mely minden magyar embernek szívét királynéja iránt eltöltötte az első pillanattól kezdve (Igaz, úgy van.) midőn őt magunkénak mondhattuk. Felszólalni késztet az a mély részvét, mely mindnyájunk lelkét a szörnyű eset hallatára mély fájdalommal töltötte el, hogy azt a jó szívet, melynél jobban talán senki sem tudta megérteni a szenvedőt, senki jobban nem tudta megvigasztalni a fájdalmat, azt a nemes szívet, mely magas állásában soha sem lelte örömet, soha sem gyönyörködött a fényezésben, azokban az örömeiben, melyek után századunk annyira áhitozik, azt a nemes, azt a legtisztelteméltóbb anyai szívet, amelyet annyira megtört a fájdalom, melynek az a kegyelem sem jutott osztályrészül, melyet hívő lelke megérdemelt volna, hogy megtudjon nyugodni az isteni gondviselés végzésében, azt a szívet istentelen, elvetemedett kéz átszurta.

Elszörnyülködve a mai kor vallástalan nevelésének ezen megdöbbentő eredményén, néma fájdalommal állottuk ravatalát körül s szívünk mélyéből imádkoztunk, hogy aki életében oly bánatos volt, legyen ott fenn boldog. Imádkozva álltuk körül a ravatalt, hogy felséges királyunkat erősítse meg Isten a bánat elviselésében. És Isten meg is hallgatta forró könyörgésünket, mert felséges urunk e szörnyű csapást is keresztényi türelemmel tudja elviselni.

Kérem a mélyen tisztelt státusgyűlést, szíveskedjék megengedni, hogy mély gyászunk,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szakállas szobor.

Irta: Alexandrowna.

A csehek fővárosa, az »aranyos« Prága, rendkívül gazdag a szebbnél szebb régi templomokban. Nem emlékszem már biztosan, hogy melyik az s mi nevű, a melynek egyik mellékfülkéjében látható az az igazán eredeti szent szobor, mely méltán magára vonzza az ember figyelmét. Ez a etátna egy gazdagon, selyembe, arany csipkébe öltözött, diadémes női alakot ábrázol, melynek azonban dus fekete szakáll és bajusz ékteleníti el szelid arcát. Kümernissza a neve e furcsa szentnek, kinek történetét a templomszobor a hivatalos cicerónék szájköszörü folyékonyágával szavalja el a kíváncsi szemlélő kíváncsára.

Sok 100 éve már annak, hogy a szép Kümernissza királyleány élt és virult és gyönyörködött remek szépségében kortársait; mert mindenké, ha csak egyszer is életében volt alkalma látni a hercegnő tündérműnyü természetét, melyen aláhullt sarkig érő holló-fekete haja, bájos, hamvas baraczkra emlékeztető piros arcát, sugárzó nefelejtskék szemét, biborszin finom ajkait — az soha többé nem volt képes elfeledni ezt a pompás alakot s utolsó órájáig mintegy megbüvölve maradt tőle. És a milyen szép, épp oly jó, szelid és istenfélő volt a királyleány. Mig más nagyuri

kisasszonyok mulatságra, sólyomvadászatra jártak s örömmel hallgatták az ifju lovagok hízlekedő bókjaít — ő csak abban találta élvezetét, hogy alamizsnát járt osztogatni a szegények kunyhóiba, felkereste a betegetek és nyomorultakat, maga köré gyűjté az elhagyott árva gyermekeket — s képes volt órákhozat imájában mélyedve eltérdeni az oltár hideg lépcsőin. Szüleit már aggasztani is kezdé leányuk eme hajlama és irtózása a nagy világi élet zajától, remélték azonban, hogy másképp lesz a dolog, ha Kümernissza férjet választ magának s a szerelem rózsafényében vidámabb színben fogja látni az életet — hogy megkedvelni a pompát és ragyogást és megtanul élni a világ örömeinek is. Azért valóssággal halálisan megrémült a fejedelmi pár, midőn a leány egy szép napon kijelenté, hogy ő lemond atyja trónjáról, a házias élet gyönyöreiről s kolostorba vonulni szándékozik. A király kegyetlen haragra lobbant s erőlyesen megtagadá leánya kíváncsát. Sirt, szomorkodott a szép Kümernissza, azonban az ő szívében is épp oly makacs szilárdság lakozott, mint atyjáiban s titokban elhatározá s megesküdött reá, hogy semmiféle csábítás vagy erőszak el nem tántoritandja őt feltett szándékától.

Képzeltetni, hogy egy ilyen hatalmas uralkodó csodaszép leánya nem maradt kérők nélkül.

Seregszámra jöttek a délczeg királyfiak háziúznézőbe a bájos Kümernisszához —

azonban szomoruan távozott mindahány, mert mindannyiszor rideg elutasítás volt a válasz a forró szerelmi vallomásra. A királyi pár kétségbe volt már esve leánya eme hideg érzéketlensége fölött: az anya sirt és összetett kezekkel könyörögve remélte meglágyítani Kümernissza kemény szívét, az apa pedig dühöngött s szülői átkával fenyegeté a szófoga-datlan gyermeket. A leány szíve majd meg-repedt, látván szülei keservét, de meglévén győződve szent hivatásától, türt, szenvedett, de nem tágitott egy tapodtat sem.

Egy szép napon új királyi vendég vonult be fényes kíséretével a városba: a szomszéd uralkodó fia, hatalmas birodalom örököse, szép és vitéz legény. Ez új kérés annyira meg tudá nyerni Kümernissza atyjának kegyeit, hogy ez mit sem törődve leánya könnyeivel, kétségbeesett szabadkozásával, odaigéré őt neki menyasszonyul s hamarosan ki is tűzé az esküvő napját.

Már csak egy új választá el a fájdalomtól megtört leányt a rettegett napról s ezt térden állva házi oltára előtt tölté — forró imával ostromolva az Uristent, mentené meg őt e ráerőszakolt házasságtól s engedné meg, hogy mint zárdaszűz az égnek szentelje életét, — mignem végképpen kimerülve ott szunyadt el reggel felé az oltár kemény lépcsőjén.

S Isten meghallgatá a belé helyezett bizalom esdő szavát.

Midőn másnap, alig hogy megvirradt, jöttek a királyné udvarhölgyei a menyasszonyt

odaadó szeretetünk és jobbágyi hódolatunk, egyszerű, de őszinte megnyilatkozását a következő feliratban juttassuk a legmagasabb trón zsámolyához,

Ezután felolvasták a következő részvét-feliratot, melyet a gyűlés tagjai állva hallgattak végig:

Császári és Apostoli Királyi Felség!
Legkegyelmesebb Urunk!

Az erdélyi püspöki egyházmegyének hívei Felségnek leghűségesebb katolikus alattvalói mai napon önkormányzatunk szervezete szerint közgyűlésre egybegyűlvén, lelkünk véghetetlen bánatával áldozunk Felséged és a magyar nemzet megszentelt gyászának.

Ki értheti meg az irgalmas isteni gondviselés rendelését, a mely megdicsőült Felséges asszonyunknak, Felséged királyi hitvesének áldást és kiengesztelő békét osztó nemes életéért az élet és a halál falváriáját juttatta osztályrészül?

De meg van számunkra a hitnek bizonyossága, hogy a ki e földön Felségednek és nemzetünknek áldott jó szelleme volt, az a halhatatlanság honában is őrzőnk, oltalmazónk.

Adjon a jó Isten Felséged mélyen sújtott szivének a hitben megnyugvást és vigasztalást. És nyújtson enyhülést a lörheteretlen hűség és a legőszintébb fájdalom, a melylyel Felséges urunk trónjának zsámolyához, a gyászba borult magyar szent korona köré seréglünk, hogy soha meg nem szűnő ragaszkodásunkkal Felséged bánatában osztályosak legyünk és nehéz uralkodói gondjain könnyíteni iparkodjunk.

Kik legmélyebb hódolattal öröklünk Császári és Apostoli Királyi Felségednek legalázatosabb alattvalói:

Kolozsvárt, 1898. okt. 27-én.

Az erdélyi római katolikus státus gyűlésen:

Gr. Majláth Gusztáv Károly, Br. Jósika Sámuel,
erdélyi püspök, világi elnök,

Tóthalmi Tódor József, Dr. Szamosy János,
egyházi jegyző, világi jegyző.

A püspök a felirat felolvasása után következőképen folytatta beszédét:

A státus kegyelete elhunytai iránt.

Miután a nemzet nagy halottja iránt a kegyelet adóját leróttuk, engedjék meg, hogy

néhány pillanatot szenteljek a mi halottaink emlékének is. Hisz egy teljes emberöltőn át munkálkodtak tehetségük teljes odaadásával az erd. róm. kath. státus javára. Két igazgató tanácsost ragadott ki körünkből a kérelhetetlen halál. *Finály* Henriket és gr. *Esterházy* Jánosost, mindketten lankáhatlanul, szünet nélkül szolgáltak a státus érdekeinek.

Legyen emléküik megörökítve, foglaljuk jegyzőkönyvbe érdemeiket.

Az országos kath. autonomiáról.

Jelen szervezetünk 25-ik évét tölti be Isten segélyével. Remélve nézünk a jövőbe.

Az országos katolikus autonomiai bizottság által kiküldött kilenczes bizottság által készített tervezetet nem vehetjük bonczolóra, de mégis legyen szabad reményemnek kifejezést adni: *az autonomia szervezkedik, minden eléje gördített akadály dacára létrejön, még pedig sokkal egyházasabb szellemben, mint a 70-es években.*

Ez azon férfiak érdeme, kik a kilenczes bizottságba beválasztva, néha tán még egyéni nézeteikről is lemondva, egyöntetű nézeteket képviselve teriesztik tervezetüket a 27-es bizottság elé.

A 9-es bizottság az erd. kath. státus autonomikus jogait érvényben kívánja tartani, ezen jogokat semmiben sem érintette, csak azokban, melyek a katolicizmus összes érdekeinek fognak szolgálni.

Ennyt mondhatunk a kilenczes bizottság munkálkodásáról, a többit a 27-es bizottság és az országgyűlés fogja elintézni.

A sajtó támadásáról.

Mielőtt azonban ezen elnöki felszólalásomat befejezném, engedjék meg, hogy személyesnek látszó ügyben szólaljak fel, mert nem magamért szólok, hanem azon ügy érdekében, melyet képviselek.

Ismeretesek szeretett papjaim és híveim előtt azok a támadások, melyek püspökségem első évében értek, tán jobban ismeretesek,

mint előttem, hogy én nem érek rá mindent elolvasni.

Én magam nem reflektálok e támadásokra, mert én csak a lelkiismeretemre hallgatok, mert tudom, hogy azért nem érek sem többet, sem kevesebbet Isten előtt, mert tudom, hogy *híveim szemében nem kisebbítik a szereletet és bizalmat* irányomban. Mindezt tudom és mégis felszólalok.

Teszem ezt kötelességérzetből.

Kérem önöket, ne engedjék ezt meg, *ne támogassák az olyan sajtót, mely a keresztény szellemet alapjában, szertartásában támadja meg*, ne támogassák azt a vallásellenes sajtót, mely *nem az igazságot szolgálja, hanem talán egy kozmopolitikus érdekszövetkezet szolgálatában áll*, mely a haza javá nem munkálja, hanem annak szilárd a'ppait feldulja, a mely megmeteljezi a haza leendő oszlopainak, az ifjuságnak erkölcsait.

Ne támogassák azt a sajtót, mely az öngyilkosságot egekig emeli, mely még a királygyilkosokról is mint szeretetreméltó egyéniségekről beszél.

Kövessék azon *székely város* példáját, melyben, midőn a püspök ott járt, egy helyi lap megtámadta, a lakosság mint egy ember állott püspöke védelmére, s kényszerítette a szerkesztőt, hogy vonja vissza állításait.

Mert én, mélyen tisztelt statusgyűlés, nem vagyok magánember, a bánatom, a mi reám zúdul, 300,000 katolikusra háramlik vissza.

Ha igaz, amit rólam irnak, hogyan követhetnek engem híveim, ha pedig nem igaz, *miért türik, hogy püspöküket* ily módon bánalmazzák.

Szeretném, ha ezt meghallanák és megszivelnék nemesek Erdélyben, de a *Királyhágón* *tal is.*

Hisz van *keresztény sajtónk* is, melyet nagy áldozatokkal tartunk fel és pedig azért, hogy tért foglaljon, hogy szószólója, propagálója legyen mindazon erényeknek, melylyel őseink e szép hazát számunkra megszerezték, megtartották.

fejedelmi díszébe öltöztetni: rémült sikoltással rettentek vissza a békésen szendergő leány láttára. Mert Kümernissza arcza borzasztóan el volt csulitva: hosszú sűrű szakáll feketéllett rajta s tevő tönkre annak hetedhét országra szóló szépségét. Jajgatva rohant ki mindenki, míg Kümernissza, a helyzet tudtára ébredve, újra térdre borult s hálát ada Istennek, ki őt ily csudára méltatá.

A lakadalomból persze semmi se lett; a vőlegény úgy megrettent, hogy búcsú nélkül szökött vissza hazájába a szakállas menyasszony elől. A királyi szülőknék, végeképpen megtörve, szintén nem maradt egyéb hátra, mint megengedni, hogy leányuk a rég óhajtott zárda falai mögé rejtse Isten kegyelméből elcsulított ábrázatát. Kümernissza boldog volt, hogy eléré czélját s soha sem szünetelt Isten hálásan dicsőíteni sorsának eme csudás fordulataért. Büszkén viseli hatalmas szakállát, mely nemsokára is megszűnt undor és rémület tárgya lenni országában, oly tisztelettel, hála és rajongással telve tekintett mindenki e szent életű nő alakjára.

A szoknyás Homér.

— Egy tudákos angol felfedezései —

Mottó: Si tacuisses . . .

Még költői fantáziával is nehéz kitalálni és elképzelni mind azt a sok zagyalékot, a mit egy különc kocza-tudós angol igazi, konkrét valóság gyanánt akar feltalálni a világnak egy Homér kilétét kutató művében.

A vén Homér, minden idők legklassikusabb igriczének évezredes szemfedőjét rántja le ez a merész fantasztika a klasszikus dalnok

nyugagyáról tündérművek és tudományos delibábok fényes köntösűl.

S a városról-városra, szigetről szigetre, az egyik oligarohától a másikhoz vándorló vak regős egy modern, csodatétellel egy csapatra alakul át szemek előtt, mint egy Phoenix, viruló szép hajadonná. A vihartépet szegény vándor elveti kopott rongyait s a sors haragot jelképező koldusbotot s a másik pillanatban előttünk áll ügyes spiritusza varázslattal az elaggott vándor költő helyén egy élete virágjában diszló ifju hajadon: *Nausikaa*, a csodaszép királyleány, *Alkinoos* és *Aréte* leánya: a phäakok földjén.

Buttler Sámuel az az ur, névrokona a *Kudibrasról* és *Ralph-ról*, amannak hű szolgájáról írott hősköltemény szerzőjének. Nem is hinné az ember, hogy nem az álmát vagy vízióit akarja érdemes *Buttler* Sámuel elbeszélni, miután sok pudingot talált éjszakára vacsorázni, ha terjedelmes kötetekben nem iparkodnék bizonyítani hóbortos állítását s ezt mint évekig tartó kutatások és komoly studium eredményét a könyvpiaconra bocsájtani.

Ugy látszik *John Bull* fia kezdik azt a rájuk nézve jellemző különcséget, melyet társadalmi életükben és szokásaikban követnek, irodalmi térre is átvinni. Évek óta vitájk már, hogy *Shakespeare* nem létezett s véresre körmölték az ujjukat annak bizonyítgatására, hogy a *Novum Organon* szerzője és *Hamlet*, *Macbeth*, stb. írója egy és ugyanaz a személy, t. i. *Verulamii Bacon*, a híres bölcsész. Ilyen tudós fenegyerek *Buttler* Sámuel is.

Nem érdekeltlen megtudni, hogy miképen támadt *Buttler* Sámuelnek ez a bizarr ideája; az meg egész kész mulatság, a hogy teoriáját igazolja.

Buttler Sámuel csupa nemzeti hagyományból passiónátus utazó. Egyszer így nyári körutjában Olaszországba vetődvén Toscana egyik kis városában, Cortonában, mely vasuti állomás a florenz-perugiái vonalon, hol régiségi múzeum is van, megállapodott.

Mig a város nevezetességeit szemlélgette, nagyon megéhezett, legalább így kell gondolnunk, mert betért a város egyik péküzletébe. Azonban ha rost-bőfről vagy más ilyes prófán dologról álmodott, nagyon csalódott. Mert a mint a kis pékboltba belépett, szinte visszatáncorodott, a meglepetéstől még a szája is nyitva maradt attól, a mit látott. Egy gyönyörű női mellkép, mely egy meztelen vállu, virágkoszorus nőt ábrázolt, nézett vele szembe a kályháról. A kép a cortonai muzeumba került, de *Buttler* Sámuelnek ettől fogva az a fixa-ideája támadt, hogy ő *Nausikaát*, az *Odyszea* bájos nőalakját látta viszont a kép élettelen másában.

Ez a klasszikus emlék szolgáltatta a költői leleményt, adta az impulzust arra, hogy benne ama feltengző gondolatok rajzanak fel, miképp ez a hely *Odysseus* kalandjainak a helye s az *Odyszea* írója senki más, mint *Nausikaa*.

Hogy hogy ismerte fel *Buttler* a mellszoborban *Nausikaát*, talán örök titka marad a lelkes angol filológusnak, de nem kevésbé esodálaltos az a fanatizmus is, a melylyel *Nausikaa* szerzői tulajdonságát az *Odysseához* bizonyítja.

Szicília szigetének geográfiai tagozata — szerinte — szóról-szóra egyezik az *Odyssea* leírásával: s a homéri szöveg szerint lépésről lépésre lehet *Odysseust* követnünk egészen ama barlangig, melyek szélén ez szennyes ruháját mosogatta, mikor *Nausikaával* találkozott.

Egyéb lélektani és erkölcsi motívumai közül, melyek nem annyira Homér, mint inkább

A mi pedig engemet illet, legyenek meggyőződve arról, hogy *ha nézőn elérkeznek* az a pillanat, midőn Isten kegyelme elhagy, midőn érezni fogom, hogy olyat tettem, melylyel eskümet megszegtem, azon eskümet, amelyet az oltárnál Istenem, királyom előtt tettem, *ugy nem maradok itt egy perczig sem, mert ily körülmények közt nem mernék senkinek sem szemébe nézni.*

De *míg éltet azon tudat, hogy Isten kegyelme velem van, nem fogok pihenni.*

Körüljárok, buzdítok, hogy akiket Isten földi helytartója az apostoli király által vezetésre bízott, mindazokat boldogságra, üdvösségre vezessen.

A státus gyűlést ezennel megnyitom. (Viharos éljenzés, tüntető tetszés zaj.)

Elnöklő püspök személyes ügyben, de nem magáért tartott felszólalásában feltárt s személye ellen intézett sérelmek méltó felháborodást keltett s ennek hatása alatt kelt föl

Betegh Imre földbirtokos:

Tudjuk — ugymond — hogy a püspök elleni támadások alaptalanok és galádok és úgy látszik, hogy most büntetlenül szabad tekintélyeket lerombolni. Indítványt terjeszt be, hogy a státusgyűlés mondja ki, hogy midőn a püspök ellen intézett *hírlapi támadások fölött meghótránczozását* tejezi ki, *még nagyobb bizalommal* viseltetik iránta, azonosítja magát vele és kéri, hogy az erdélyi katolikus hitéletet *eddig nem ismert virágzásra* vezesse. A bizalmi indítványt a gyűlés egyhangulag elfogadta.

Konstatálva lett, hogy a gyűlésen megjelent 42 egyházi és 65 világi tag, kik között ott láttuk:

Béldi Ákos gr., Sándor János, Pótsa főispánok, Móhay Sándor, Szabó József főrendiházi tag, Farkas Lajos, Csiki Viktor, Haller Károly, Orbán Ottó báró, Jósika Gábor báró, Béldi Kálmán, Gál Domokos, Rudnyánszky Béla báró, Torma Miklós alispán, Apor György és István, Korniss Viktor gróf világi alelnök, aki Jósika helyett elnökölt, Szamosi János, Bornemisza Tivadar, Mikó Árpád, Szász Béla, Szentkereszty Béla báró és még többeket. *Győrffy Gyula* orsz. képviselő nem jelent meg.

Felolvastatott ezután a státus gyűlés igazgató tanácsának jelentése, melyet egész terjedelmében elfogadtak.

a szerző ellen bizonyítanak, legyen szabad a következőket felhozunk.

Az Odyssea megírása sok időt igényelt, tehát előkelő, amolyan »kék harisnyás« nőnek kellett azt írnia s lelkileg műveltnék lennie. De legszébb argumentum Buttler Sámuel szerint *Penelope* rajza az *Odysseában*. Ez határozottan egy naiv, tapasztalatlan leánylélekre vall. Az az író, aki ismeri az életet és a férfi természetét, az nem küldi a részeg kérőket nap-nap után aludni a dus lakoma után, nem számítja azt, hogy Penelopét az Odyssea daczára sem tartották Hellasban mint a nőnek stb. stb.

Buttler Sámuel azonban még egyebet is tett a bizonyításnál. Sorra járta a híres filológusokat, hogy őket nézete szerint kapacitálja. Dicselkedve mondja, hogy senki sem tudta közülök őt megczáfolni vagy az ellenkezőről meggyőzni. Ennek daczára is a tudományos világ még sem tekinti Buttler fáradozásait egyébként dilettáns hóbortrnál, mely valóságos forradalom régi filológiai dogmák ellen.

A derék Buttler denique megjárta. Sikerült neki azonban mégis egy kis pártot támasztani irodalmi elvei mellett. A kedves taljánok, kiknek hízelt a tudat, hogy az Odyssea írója olasz vért csergendeztet ereiben, készséggel állottak be Buttler táborába és az angol tudósok egyik legnagyobbikának titulázzák a honában pörüljárt profétát.

Valószínűleg a nők is igen hálásak lesznek Puttlernek felfedezéséért, melyben a nők kisebb szellemi képességei és szellemi inferioritása felől hangzatos állításokat látják megczáfolva.

Ezek bizonyára még életében vagy halála után szobrot állítanak Buttler Sámuelnek.

Idem.

Az erd. róm. kath. statusgyűlés távirata a római szentszékhöz.

Eminentissimo Cardinali Rampolla

Roma.

Fideles dioecesis Transsilvaniensis tam clerici, quam laici a me convocati, ut negotia ecclesiastico-politica et scholastica iure a majoribus accepto pertractent, ante omnia sacris rite celebratis Spiritum Sanctum invocaverunt, deinde, ut amorem filialem et devotionem erga Suam Sanctitatem, caput, universae Ecclesiae testificentur, praesertim hoc anno vere illustri, quo Sua Sanctitas, quod certissimum benignae providentiae decumentum est, sacerdotii annum sexagesimum, pontificatus vero vigesimum toto orbe plandente celebraverunt, quoque divina clementia Suam Sanctitatem exultatione omnibus bonis gravi morbo liberaverat, adeunt exsulsum Suae Sanctitatis thronum summaque reverentia orant Suam Sanctitatem, ut eis benedictionem apostolicam gratiosissime largiri diguetur.

Gustavus Mailáth.

Episcopus Transsilvaniensis.

Magyarul:

Főmagasságu Rampolla kardinalisnak

Roma.

Az erdélyi egyházmegye hívei, egyháziak és világiak egyaránt, kiket avégből hívtam össze, hogy az ősszínktől reánk szállott jog szerint egyházpolitikai és iskolai ügyeket tárgyalják, mindenekelőtt sz. misét hallgatva, a szentlélek segítségét kérték ki, azután ezen különösen nevezetes évben, melyben Ő Szentsége a mi leg-hathatósabb bizonyítéka az isteni gondviselés kegyességének, áldozásának hatvanadik, pápaságának huszadik évét ünnepli az egész világ öröme, s midőn az isteni kegyelem Ő Szentségét minden jóknak öröme nagy betegségtől szabadította meg, ezen nevezetes évben hódolattal járulnak Ő Szentsége magas trónusa elé s legmélyebb tisztelettel kéri Ő szentségét, hogy őket apostoli áldásában legkegyelmesebben részesíteni kegyeskedjék.

Majláth Gusztáv,
erd. püspök.

Beszámoló Ugrán. Gróf *Tisza István* orsz. gyűlési képviselő vasárnap tartja ugrai választói előtt beszámolóját. Kisérik Nagyváradról a szabadelvű párt vezéremberei, köztük dr. *Beöthy László* főispán, *Szunyogh Péter* alispán s az ugrai szabadelvű párt elnöke *Markovics Károly*. Politikai körökben fontos kijelentéseket várnak gróf *Tisza Istvántól*, mint a kormány párt egyik vezéremberétől.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 28.

A folyosón *felosztási hírekkel* rémitgetik egymást az ellenzéki honatyák. Azt mondják, Bánffy már megunt a sok jót és úgy véli, hogy elég, ha az ellenzéki újságok verik el rajta a port és felosztatja a képviselőházat.

Jellemző, hogy a kormánypárti honatyák nem arra voltak kíváncsiak, hogy mi igaz a felosztási hírekben, hanem hogy *honnan erednek?* . . .

A napirend-vita.

Benn a teremben mérsékeltén telt padok előtt szól *Biró Lajos* a napirend vitához.

A nemzetipárt e rokonszenves tagja azzal kezdte beszédét, hogy a kormány konok hallgatása idézte elő a mai helyzetet. A miniszterelnök nem tagadja meg multját. Arra törekszik, hogy barátait és ellenségeit egyszerűen lefőzze.

— Ugy van! — Ugy van! — hangzott az első helyeslés a baloldalon, *Biró Lajos* pedig így folytatta:

— Husz komoly férfiú technikai obstrukcióval megakadályozhatja a parlament mun-

kasságát. Nincs Európában ez ellen hárszabály. Ez már a parlament hibája.

— Ez a parlament ereje! — javítja *Bartha Miklós*.

— Azt mondta a miniszterelnök — folytatta *Biró* — hogy az ország érdeke. De mi az ország érdeke? Ezt már soha se mondja meg a miniszterelnök, de azért folyton hivatkozik rá. Hanem egyik beszédéből akarata ellenére is kitűnik, hogy mit tart *Bánffy* az ország érdekeinek. Mert ez a beszéd azt a kijelentést tartalmazza, hogy az önálló vámterület önkretenné Magyarországot. Ez az országos érdek? Nem, mert ez a törvény kijátszása. Már pedig az ország érdeke — a szülő véleménye szerint — a törvények megtartása.

— Helyes! Ugy van! — Erősítik a baloldalon és *Biró* áttért a kvóta-kérdésre:

— Micsoda garanciája van a miniszterelnöknek arra, hogy Ausztria nem emeli a kvótát? Alljon fel és mondja ki, hogy állását köti a kvóta-emelés kérdéséhez.

— Azt! Azt! — Mondjon inkább le! — zug a baloldal.

— A Mungók nem engedik! süvitette *Rakovszky*.

Biró pedig az önálló vámterület előnyeit statisztikai adatokkal kezdte bizonyítani. Aztán azt mondja, hogy az önálló vámterület nem föltételezi még a vámháborút. Pozíciónk Ausztriával szemben tulnyomóan erős. De a kormány ezt nem az ország érdekében, hanem a saját hatalmának az erősítésére akarja felhasználni.

— Ugy van! Ugy van! — zugott az ellenzék. *Biró Lajos* pedig így fejezte be beszédjét:

— *Horánszky Nándor* kvóta-tanulmányának a nézeteit osztotta a kvótabizottság minden tagja. De akkor a miniszterelnök néhány-szor konferált a bizottság tagjaival és nem tudni minek, talán a miniszterelnök szellemdus érvelésének tulajdonítható, hogy a bizottság véleménye hirtelen megváltozott. Rálépett a bizottság az engedmények ama sikamlós útjára, amely nem tudni hová vezet. Osztrák államférfi nem akadt olyan, aki *Horánszky* állításának megczáfolására vállalkozott volna. — *Bánffy* sem czáfolta meg, hanem egyszerűen *elpaklizta*.

Kitörő kacagás és taps hangzott. A javaslatot nem fogadja el.

Küzdelem, ha kell, a házon kívül is.

Utána *Wittmann János* szólott a kormány büneiről és hibáiról.

Azzal a váddal foglalkozik, amelyet az ellenzék ellen az »obstrukció« szóval fejeztek ki. Pedig a mai helyzetet csak az a férfiú okozta, aki az állam szekerének kormányzója . . .

— *Kocsisa!* kiáltották a baloldalon. *Wittmann* pedig folytatta:

— Aki semmibe se veszi a parlament tekintélyét és provokálja az ellenzékét. Nem respektálja a parlamenti illemt. És még ő nevezi az ellenzék akcióját burkolt obstrukciónak. Ám legyen obstrukció!

— Helyes! Helyes! — zugta a baloldal.

— Az ellenzék számára minden tegyver jogos ez ellen a kormány ellen — folytatta *Wittmann*. — Az ellenzék meg fogja védeni az ország érdekét, ha kell: obstrukcióval, ha ez sem elég: *még a házon kívüli küzdelemmel is* . . .

— Helyes! Minden áron! Ugy van! — zugott lelkesedve a baloldal erre a fenyegetésre. *Wittmann* pedig folytatta:

— *De meg fogjuk akadályozni a nemzet jogainak konfiskálását!* A kormány jól tudta, mi vár rá ebben az ülésszakban és ezért minden eszközzel igyekezett magának többséget szerezni. A választási visszaélésekről minden ellenzéki képviselő tudna szomorú adatokat szolgáltatni.

Wittmannak buknia kell.

Igy őt is *aljas eszközökkel* akarta a kormány kibuktatni. Az alispán összehívott huszonnyolcz községi jegyzőt és kiadta a jelszót: *Wittmannak buknia kell*. De ekkor felállott a *legidősebb jegyző és megtagadta a hozzájárulást a tervhez*. Tíz éven át *Wittmann* volt a képviselő — ugymond — micsoda arcczal ajánljának most másik jelöltet, mikor mindenki csak

Wittmannt akarja. Ekkor az alispán dühösen így szólt:

— *Maguk mind megbizhatatlan emberek!*

— Nem voltak Mungók! — kiáltották a baloldalon.

— Krivány m. gbizhatóbb volt! — süvítette Rakovszky.

— Ilyesmire használták az alispánt — folytatta Wittmann — ahelyett, hogy saját hatáskörébe tartozó hivatali munkájánál hagyták volna. Választóim, amikor a politikai becsülettől beszéltem velük, ezt kérdezték:

— Hát a miniszterelnököt nem köti ígretéhez a politikai becsület?

— Csak azt köti — feleltem — csak annak lehet hinni, akinek van becsülete és akiben van tisztesség! *De Bánffyban nincs.*

Bánffy, aki semmiben sem mérkőzhetik Tiszával, oly messze áll tőle, mint Makó Jeruzsálemtől, jön-megy, tesz-vesz anélkül, hogy a jobboldali képviselőkkel törődne. De hiszen önök már le is mondták önállóságukról. Éppen ezért ami kötelességünk megakadályozni Bánffy hazafiatal munkáját.

— Ugy van! Ugy van! — zugott a baloldal és Wittmann még egyszer ismételte fenyegetését:

— *Ha kell, a Házon kívüli harccsal is!*

A jobboldali urak, akiket Bánffy pénze hozott be a Házba, nem azért vannak itt, hogy az ország érdekét szolgálják, hanem hogy *Bánffynak viszonzószolgálatot tegyenek.* Határozati javaslatot ad be, hogy mindaddig, amíg a miniszterelnök nem nyilatkozik a helyzetről, a Ház semmiféle napirendet se fogadjon el.

A Desseffy-ügyet tisztázni kell.

Bolgár Ferencz: A miniszterelnök — úgymond — nem ad semmi felvilágosítást a kiegyezés körüli tervei tekintetében, noha az osztrák miniszterek teljesen feltárták a helyzetet.

Bolgár elmondja aztán, hogy itt a Házban beszéltek, hogy Bánffy küldött *Desseffyhez* egy fiatal embert, aki azonban csak egy semmitmondó nyilatkozatra tudott szert tenni.

Bánffynak ezt az ügyet tisztázni kell. Erre december elsejéig elég ideje lesz.

Bolgár semmiféle napirendhez nem járul hozzá addig, míg a kormány a kiegyezés tekintetében az osztrák kormány nyilatkozata létrejött megállapodásait fel nem tárja.

— Hát örökké akarsz élni! — kiáltja közbe Förster Ottó nagy derűtség között.

Bolgár a közös vámterület hívének valija magát. Majd a katonaságról szól s rámutat arra, hogy a kormányzat teljesen oda irányul, hogy az önálló magyar hadsereg ne jöhessen létre.

A javaslatot nem fogadja el.

Franciaországi válság.

Ki lesz a miniszterelnök? E kérdés foglalkoztatja jelenben Franciaországot. Népszerű és félig-meddig forgalomba jött neveket emlegetnek. *Dupuy, Ribot* vagy *Poincaré* lesz? Vagy éppen *Constans*? *Faure* elnök még nem döntött végleg, mert az általa felszólított Dupuy választását várja. Baloldallal, jobboldallal, Dreyfusardokkal, antidreyfusardokkal, revizionistákkal, antirevizionistákkal, minddel megkísérelték már, de egyik párt sem tudja fenntartani a kormányt.

A háborgás az országban növekedik, minden tekintély oda van, egy miniszterium sem tud magának tartós hatalmat biztosítani, ki mondhatja, hogy e mozgalom a miniszteri asztalnál megállapodik? Az a megoldás, melyet a Dreyfus ügyben a semmitöszék szándékozik tenni, a kedélyeket aligha gyugtatja meg teljesen. A franciaországi eseményekről szóló távirataink a következők:

Páris, október 28. (Saját tud. távirata.) Charles Dupuy, midőn az Elysée-

ből távozott és a Dreyfus-ügy felől kérdést intéztek hozzá, kijelentette, hogy az ügy most a bíróságok elé tartozik és minden jó érzelmű polgárnak alkalmazkodnia kell az ítélethez. Politikai körökben úgy vélekednek, hogy a *semmitöszék a netaláni következményekre való tekintettel sem a revíziót vizsgálattal kapcsolatosan, sem a pör megsemmisítését nem fogja kimondani.* A semmitöszék egyszerűen kifogja jelenteni, hogy amint a dolgok ma állanak, **az árulás büne nem állapítható meg** s így Dreyfus elítélése tovább meg nem állhat.

Páris, október 28. (Saját tud. táv.) A lapok úgy vélekednek, hogy Dupuy-nak sikerülni fog az új kormány megalakítása. A »Journal des Debats« tudni véli, hogy Dupuy a megbízást el fogja fogadni. Az »Echo de Paris« szerint valószínű, hogy Dupuy ma közli választát Faure elnökkel.

Páris, október 28. (Saját tud. táv.) Az új miniszterium tagjairól a következőket említik:

Miniszterelnök: Dupuy; külügyminiszter: Delcassé; hadügyminiszter: Freycinet; pénzügyminiszter: Ribot; közoktatásügyi miniszter: Borgeois; igazságügyi miniszter: Constans.

Dreyfus ügy a semmitöszék előtt.

Páris, október 28. (Saját tud. táv.) Bard előadó folytatta és befejezte a semmitöszék előtt előterjesztését a Dreyfus ügyről.

Utánna *Manu* állam-ügyész beszélt hamarosan s valóságos védőbeszédet mondott Dreyfus érdekében. Szerinte két főmomentumra kell tekintettel lenni: Henry vallomására, mely nyilvánvalólag hamis volt és a borderau igazi szerzőjét kell kikutatni. Beszédében hamarosan fejtegette e két momentumot s végül így folytatja:

— Most pedig ítéljenek az ügy felett. Vessenek véget a szerencsétlen Dreyfus szenvedésének, vagy ha bűnös, hát akkor bűnhődjék örökre.

Kérem az ügynek a *hadbírótság előtt való új tárgyalását* és a büntetés megszüntetését.

Horváth Boldizsár.

— Saját tudósítónk távirata —

Budapest, október 28.

Horváth Boldizsár publicista, volt m. kir. igazságügyminiszter ma 2 1/2 órakor meghalt.

Deák Ferencz tisztos gárdájának utolsó még élő tagját ragadta el a halál, utolsóját azoknak, akik még látták s maguk is részt vettek abban a nagy eszélyességet, férfias kitartást igénylő munkában, melylyel megteremtett az ifjúkori magyar alkotmányosság, a 67-es kiegyezés. Azt az elvet, melyet vallott mint férfi, megtartotta mint agg is. Az alkotmányosság, a demokratikus eszmék törhetetlen híve. Halála fájdalmasan esik nekünk, amely fájdalmasan szemlélhette az agg, hogy mint tördelik le munkájának éleit s mint ingatják meg utódai azt az alapot, melyet ők oly erősnek hittek:

Életrajzi adatai itt következnek:

H. Boldizsár, jogtudós és miniszter, szül. Szombathelyen (Vasm.) 1822 jan. 1., egyszerű, de művelt és nevelésére sokat áldozó, polgári

szülőktől. Tanulmányait szülővárosában, majd Sopronban, a jogi tanfolyamot a győri kir. akadémián végezte. 1841-ben Istóczy Antal vasvármegyei ügyésznél volt jogi gyakorlaton, 1842-ben Széll Imre ítélőmester oldala mellé esküdött fel királyi táblai jegyzőnek s miután 1843 márcz. az ügyvédi vizsgákat fényes sikerrel tette le, Szombathelyen, szülővárosában kezdett ügyvédi gyakorlatot, majd annak főjegyzője lett és buzgón vett részt közügyeiben. Már ekkor feltűnt Deák Ferencznek s megnyerte e nagy ember egész életére kiterjedő becsülését s barátságát. Világos, erőteljes s művészi szép nyelve, keresett dolgozótársává s vezércikkirójává tette a fővárosi szabadelvű lapoknak; ha kedve tartotta, alak és tartalom tekintetében kitűnő költeményeket is írt, melyeket egybegyűtve ki nem adott ugyan, de amelyek egy része mégis a szépirodalmi lapokban s a Kisfaludy-társaság felolvasó ülésén nyilvánosságra jutott. Az 1848-iki pesti országgyűlésre már mint a szombathelyi választókerület képviselője jelent meg s e minőségben követte az országgyűlést Debreczenbe, majd ismét, Buda bevétele után, újra Pestre és Szegedre is. A szabadságharc lezajlása után hadi törvényszék elé állított s fogságot is szenvedett ugyan, de már 1850-ben amnesztiát nyert. Visszatérvén szülővárosába, miután az osztrák jogból a vizsgálatot letette, ügyvédi irodát nyitott. Apponyi György gróf országbíró, Deák Ferencz ajánlatára, 1860-ban az országbírói értekezletre hívta meg, mely fontos intézet megszilárdításának munkájában, a nevezett elnök gróf oldalánál. Csengery Antal, Korizmicz László, Lónyay Menyhért társaságában nagy buzgalom fejtett ki; az akadémia pedig, nem annyira a professzionális író, mint a művészi szónokot, 1861 decz 20-án levelező s midőn már igazságügyminiszter volt, 1863. tiszteletb. tagjává választotta. Az 1865. összehívott alkotmányos országgyűlésre a szombathelyiek újra megválasztották képviselőjüknek, 1866 dec. 1. a közjogi kiegyezés érdekében tartott beszédet, melylyel a parlament sorompói elé lépett, maga után vonta a legmagasabb kitüntetést, mely alkotmányos polgárt érhet. Midőn a nemzeti alkotmányos kormány megalakult, a koronázott király, ismét Deák Ferencz ajánlatára igazságügyi miniszterre nevezetett ki. Lelkesedéssel fogott nagy munkáihoz, melyek az igazságügyi tárca elvállalása után reá várakoztak. Örömmel üdvözölte az 1848-iki alkotmányok lényegében újabb szankciót adó 1867-iki kiegyezést, mert annak alapján lehetségesnek hitte, a megrendült magyar állam újra felépítését és különösen annak szorosabban tárczája körébe eső része, t. i. a hazai igazságszolgáltatás, törvénykezés s bíróságnak reformját. Először is körülvette magát elvokon s bizalmát bíró szakemberekkel s megfontolt sorozatban, melyet azonban mindenkor fentartani lehetetlen volt, terjesztette elő gyökeres átalakításokat tartalmazó törvényjavaslatait; elválasztotta a törvénykezést a közigazgatástól s képesség s szakképzettség tekintetében kellőleg minősített bírákat nevezett ki; megállapította a bírói függetlenséget az elmozdíthatatlanság s annak egyéb feltételei által, de egyszersmind a bírák felelősségét szabályozó törvénnyel a bírói önkényt korlátozva; a szükséges tényezők hiányában az akkor még életbe nem léptethető szóbeliség s közvetlenség rendszerének legalább útját egyengette sokat kárhozott perrendtartásában, melyet az eredeti szöveget lényegesen felforgató országgyűlési módosítások folytán az övének mondani alig lehet; a királyi kuriát semmitöszékre s legfőbb ítéltöszékre osztotta; a büntető gyakorlatra vonatkozó humanus intézkedéseiben a bilincsek alkalmazását, a botbüntetést, a vérdíjat eltörölte. A sz. rosan saját tárczája körébe tartozó törvényeken kívül természetesen élénk és döntő részt vett az 1865—67-iki örvényhozás időszakában létrejött részint alap-, részint más fontos törvények megalkotásában is, mint a közös ügyekről szóló XII., a zsidók emancipációjára vonatkozó XVII., a nemzeti egyenjogúságot tárgyazó XLIV. t.-cz. stb. Az urbéri maradványokat rendező, különféle ily eredetű jogok s terhek megváltását tárgyazó törvényei a birtokos arisztocrácia részéről erős ellenzésre s rosszalásra találtak s elkeseredett kifakadásokat idéztek fel a demokrata miniszter ellen. 1871 máj. 16. lemondott miniszteri állásáról s így kezdé-

ményezett nagyszerű reformtörvényekéi csonkán maradtak s csak évtizedek múlva jutottak legalább egy részükben érvényre. A miniszteri tárczáról elvűhűsége s az általa mély meggyőződéssel vallott országlási s törvénykezési elvekhez szilárd ragaszkodása folytán 1871. történt lemondása után egy nagyobb pénzintézet, az akkor alkotott s azután más intézetekbe olvadt magyar földhitel-részvénytársaság igazgató-elnöke s majd a herczeg Eszterházy-féle javaknak legfelsőbb helyről kinevezett zárgondnoka lett s e két éven át viselt hivatalában a kezelésére bizott roppant tömeg rendezését komolyan munkába vette, a tisztázás alapos terveit elkészítette, közben herczeg Eszterházy vendégszeretetét a természetvizsgálók s orvosok soproni gyűlésén, Kismartonban és Fraknó várában fényesen képviselte; de tervei keresztülvitelében legyőzhetetlen akadályokra találva, az állást másoknak engedte át s nyugalomba vonult. E mellett a törvényhozásnak, képviselőháznak ezentúl is köztiszteletet élvező tagja s egyik disze maradt. Ő volt egyetlen minisztere a magyar alkotmányos életnek, ki megelégedvén hű szolgálatai általában elismert nimbuszával, sem belső titkos tanácsosi excellenciás czimet, sem rendjeleket nem visel, nem kért soha s megkínálva sem fogadott el, mindenkor megőrizve tiszta demokrata jellemét. Politikai hite s vezérelve mindig az volt s az maradt, hogy az 1848-iki nagy alkotások vetették meg hosszú időre egy helyes magyar politika alapjait. 1878 óta minden pártköteléken kívül maradt; támogatta a kormányt, valahányszor az, bár csak félénk előlépést tett azon elvek felé, melyeknek ő szolgálatába állott, hogy növelni segítse a merészebb kezdeményezés bátorságát, de meggyőződése egész erejével szállott sikra oly kísérletek ellen, melyekben az alkotmány, a parlamentarizmus alapelveinek megtámadását látta; lelkesedést törekedett gerjeszteni, ha elvekről volt szó, ellenben a mérséklet elemeit vitte a vitába, mikor a szenvedélyek vihara tombolt. Egy bölcs szenátor szerepét vitte, bár a főrendiháznak tagja nem lett. Szemeinek nagyfokú elgyengülése, roncsolt egészsége s a közélet folyamávali fokozódó elégületlensége arra bírta, hogy az országgyűlés legutóbbi feloszlata után a politikai pályáról határozottan visszavonuljon, amire már régebben gondolt. Ezt temesvári választóinak egy szép levélben adta tudokra. A parlament jul. 1. ülésében tartott nagy beszéde politikai hatyudala volt. Irodalmi dolgozatai, országgyűlési s egyéb beszédei, vezércikkjei s értekezései összegyűjtve nem jelentek meg. Reményleni lehet, hogy mind emlékiratait, mind gyönyörű beszédeit kommentált gyűjteményét, mind talán némi becses közjogi munkálatait nyomtatásban fogjuk olvashatni. Az akadémiában és Kisfaludy-társaságban szeme világának elerőtlenedése miatt nem dolgozhatott annyit, mint óhajtott volna s a gyűléseket is ritkán látogatta; tartott azonban az akadémiában két szép emlékbeszédet Szemere Bertalan 1848-iki belügyminiszter s debreczeni miniszterelnök és saját miniszter-társa s kedves barátja, gr. Mikó Imre felett. A nagy jogászok érdemeinek elismerése fényes kifejezést nyert a m. kir. egyetem jogi kara részéről is, midőn az egyetem százados emlékünepe alkalmából diszdoktori oklevéllel tüntette ki.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 29. Nagyváradi város központi választmányának ülése.

November 2. Orvosok szakülése d. u. fél 5 órakor.

November 2. Esküdtszéki tárgyalás.

November 5. A nagyváradi sakk-kör versenye.

November 6. Mese matiné a »Fekete Sas« nagytermében.

November 6. Lótenyésztés jutalmak kiosztása a biharmegyei gazd. egyesület által.

November 7. Megyei közigazgatási ülés d. e. 10 órakor.

November 10. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.

November 17. Városi közgyűlés.

November 20. A kath. kör gyászünnepélye.

* **Nagyvárad dicsérete.** *Sollész Nagy* Kálmán, Miskolcz város polgármestere tegnap Nagyváradon időzött *Rácz György* miskolczi törvhat. bizottsági taggal, hogy a nagyváradi vízvezeték tanulmányozzák. *Bordé Ferencz* v. tanácsnok és *Busch Dávid* v. főmérnök társaságában megtekintették a vízműtelepet, az ott folyó kibővítési munkálatokat, a kutakat; nagy érdeklődéssel szemlélték meg a magas tartály belső berendezését. Magukhoz vették a *Szűts* Dezső által összeállított érdekes munkát a vízmű létesítéséről és leírásáról. A különböző szabályrendeleteket: a vízdíjról, a vágóhidról, a sertéstartásról, a járdákról. Délután a város különféle nevezetességeit, az Ezradévi-tört., Rhédey-kertet nézték meg s általában dicséretleg, elismeréssel szóltak Nagyváradról, egyet azonban kifogásoltak, hogy még mindig nincs Nagyváradon villamos vasut. Ezt mi is kifogásoljuk.

* **Zászló szentelés.** A kolozsvári »Élő Rózsafüzér« társulat ma délelőtt 10 órakor tartja Kolozsvárt zászlószentelési ünnepélyét a Szt. Mihály templomban, melyen jelen lesz gróf *Majláth Gusztáv* erdélyi püspök is s az első szeged az ő nevében ütik a zászlórudba. A zászlót *László Róza* és *Gabriella* és *Gyulán* Augénia himezték.

* **A honvéd huszár-laktanya bérösszege.** Az új honvéd huszár-laktanya már teljesen készen van, de a honvédelmi miniszter csak a jövő évi május elsőtől akarja azt átvenni, természetesen így a város egy fél évi lakbér összegétől esnek el. Nagyváradi város tanácsa felírt a miniszterhez, hogy mivel a laktanya, a miniszterium kívánságához képest, október elsőre teljesen elkészült, azt vegye át a katonai kincstár és fizesse a szerződés szerint október első től a lakbér összegét. Ugy látszik a feliratnak talán lesz némi eredménye. A honvédelmi miniszter ugyanis leiratot intézett Nagyvárad városához, a melyben, tekintettel a fontos érdekekre, melyek a laktanyának a honvédség részére leendő átadásához fűződnek, december hó 5-re új bizottsági tárgyalást rendel el a laktanya megvizsgálására, s az itteni katonai és városi képviselőkön kívül Budapestről *Probdld* Károly II. oszt. főhadbiztost és dr. *Csáp* Miklós törzsorvost rendelte ki a vegyes bizottságba. Ha az egész bizottság alkalmasnak találja az átvételre a laktanyát s ezen megállapodást egyhangulag hozzák — bár a huszárokat csak tavasszal rendelheti Nagyváradra — *hajlandó 1899. évi január 1-től a törvényes bérösszeget a laktanyáért fizetni.* Kiköti azonban, hogy a város egész télen gondoskodjék a laktanya mérsékelt fűtéséről és szellőztetéséről. — A város azon kérelmét, hogy október 1-től fizesse a bért a laktanya után, figyelembe nem veheti. A leiratban hosszan fejtegeti a miniszter, hogy az átvétel megtagadása teljesen jogos és törvényes és a beállott körülményekre többször figyelmeztette jóleleve a várost. Szóval úgy akarja feltüntetni a miniszter a dolgot, mintha a város volna ebben a kérdésben a hibás.

* **Ülés a városházán.** Nagyvárad város szépművészeti és közlekedési szakbizottsága tegnap délután, *Komlóssy József* elnöklete alatt ülést tartott. Csekélyebb, lényegtelen ügyek kerültek elintézésre. Így Pál-utcán egy építkezésnél megálapították az utcavonalat; felülvizsgálták a központi temető kapuját és a sírásó lakását, továbbá a vásárban felállított élő állatok mázsálóját.

* **A megsüregtetett villamos.** A nagyváradi villamos vasut már egy fél éve fennt van jóváhagyás végett a belügyminiszternél, de hát nem kevesebb akadály van a törvényhatósági határozat jóváhagyásának, mint egy ex-miniszter. Ezért aztán Nagyvárad károsodik a meg-

ajánlt 125,000 frt fél évi kamatával, nélkülöz-zük az olcsó forgalmi eszközt és pár száz munkás kéz nem kap foglalkozást. Dr. *Bulyovszky* József polgármester az ügy elintézését megsüreggette a miniszteriumban, de mint halljuk, a rivális közuti vasut társaság szintén megsüreggette az ügyet a miniszteriumban, elképzelhetőleg, nem a törvényhatóság határozata értelmében.

* **Uj egyházkerületi tanácsbíró.** A debreczeni ev. ref. egyházkerületi világi tanácsbíró-ságra elrendelt másodszori szavazásnál beérkezett szavazatokat felbontották. Ezuttal az első szavazásnál legtöbb szavazatot nyert *Szunyogh* Szabolcs nagybirtokos és *Luby Géza* orsz. képviselő állottak egymással szemben. *Szunyogh* Szabolcs került ki győztesen az urnából, aki 420 szavazatot kapott, míg *Luby* Gézára 160 szavazatot esett.

* **A tiszti főszemle.** Nagyváradon a tiszti főszemle (Hauptreport) folyó évi november hó 4-én délelőtt 9 órakor fog a városházán megtartani.

* **A népfelkelők figyelmébe.** A f. évre kötelezett népfelkelési szemle mai nappal véget ért, értesitem mindazokat, akik a szemléből bármilyen okból elmaradtak, hogy népfelkelési igazolványi könyveikkel, vagy egyéb okmányaikkal október hó 31-ik napjától november hó 7-ik napjáig bezárólag a m. kir. 11-ik népfelkelési járás parancsnokságánál (Olaszi, fő-utca, Markovits-ház) pótlólag még jelentkezhetnek. A pótszemléről is elmaradók szigorúan fognak büntettetni. Nagyvárad, 1898. október 28. *Darvassy Lajos* s. k., tanácsos.

* **Jegyző-választás B. Diószegen.** A községi jegyzői állás megüresedett Bihar-Diószegen. A választás november hó 24-én délelőtt lesz, míg a pályázatok november 23-ig adandók be a székellyhídi főszolgabíróhoz.

* **A bor- és huszfogyasztási adók megváltása.** Újévtől kezdve a szesz- és cukorfogyasztási adót az állam maga kezeli s az egyes városoknak, így Nagyváradnak is, az ez cizim elmaradt haszonért kárpótlást nyújt az állam. — A bor- és huszfogyasztási adókat azonban továbbra is Nagyvárad kezeli. A megváltási összegre nézve szeptemberben voltak az egyezségi tárgyalások a pénzügyigazgatóság kiküldöttje és dr. *Bulyovszky* József polgármester között, akit erre a szeptemberi közgyűlés hatalmazott fel. Mint Budapestről értesülünk, a pénzügyminiszter az egyezséget elfogadta.

* **A székesfehérvári királysírok.** A közmunkatanács egyik technikus: *Francsek Imre* főmérnök a székesfehérvári királysírok ügyében igen érdekes akciót kezdett. A főmérnök legközelebb székesfehérvárra utazik, hogy meggyőződést szerezzen arról, hogy az ottani főtemplom és a püspöki palota alatt csakugyan vannak-e királysírok. Ha síroknak biztos nyomára akad, akkor helyszíni fölvételt készít arról, hogy a két épület elmozdítható-e helyéről Számítása szerint ugyanis a templom és a püspöki palota eltávolításával járó áldozatot megérdemli az a nagyfontosságú körülmény, hogy a most hozzáférhetetlen királysírok napvilágra jöjjenek. A főmérnök ebben az akcióban számít a székesfehérvári főpapság áldozatkészségére, hogy az eltolás elé nem gördít akadályokat. Amennyiben utjában sikerrel jár, meghívására Budapestre jönnek azok a külföldi vállalkozók, akikkel a Dreher-palota eltolását tervezték.

* **Az »elengedett« 68,000 frt.** Zárt ajtók mellett, titkosan tárgyaltak tegnap délután a városházkis tanácsstermében. Nem valami pártpolitika, még csak nem is városatyá választás sem forgott szőnyegen, mert akkor bizonyára nem fért volna meg az a pár ember a városház kistermében. A szesz adó bérleténél a korábbi években állítólag elengedett 68,000 frt ügyét vizsgálta meg a törvényhatóság által kiküldött bizottság. *Némethy* Károly elnökölt; jelen voltak *Hlatky* Endre, *Reismann*

Mór, Szokoly Tamás és Bertsey György. Az iratokat tanulmányozták. A vizsgálatot még folytatják.

Az új főügyész helyettes esküje. A kir. ítélő táblán ma délelőtt feltizenkét órakor teljes ülés volt, a melyen *Geguss* Gusztáv dr., a mi-nap kinevezett új főügyész helyettes tette le hivatalos esküjét *Sárkány* Józsefnek, a kir. tábla alelnökének kezébe. Az új főügyész helyet-test *Sárkány* alelnök tartalmas, megleghangu beszédben üdvözölte, mire *Geguss* köszönetet mondott és egyttal megígérte, hogy új állását lelkiismeretes buzgósággal fogja betölteni.

*** Kinevezés.** *Beöthy* László főispán *Fráter* Zoltán végzett joghallgatót Biharvármegyéhez III. osztályu közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

*** Legújabb vértanuk.** A katolikus egyháznak két új vértanuja van, kik mint szent hitűnk áldozatai a Kongó egyik mellékfolyójánál az Ubangnál vesztették életüket. A két vértanu: Severin szerzetes, a Szentlélekről nevezett kongregáció tagja és egy kíséretében levő gyermek. A gyilkosok bondsók voltak. Severin késszurást kapott torkán és más három sebet abban a pillanatban, mikor csolnekba akart szállni. Holttestét a szerzetesek elszállították a missió-telepre. A gyermeket azonban a bondsók felették.

*** Fenyítő zárlat Tarnóczy Gusztáv ellen.** Annak idején hírül adtuk, hogy Tarnóczy Gusztáv Fehér Miklós örökösei ellen egy közjegyzői okirat alapján 40.000 frt erejéig végrehajtást vezetett. Az örökösök polgári megfenyítő uton támadták meg a végrehajtást, mert a közjegyzői okiratban csak alügyletről volt szó s Tarnóczy ez alügylet alapján formált jogot a Fehér örökösök pénzéhez. Polgári uton nem bírtak Tarnóczyval, fenyítő uton már több szerencsével jártak el ellene, mert a vizsgálatot is elrendelték. Tarnóczy pedig, mikor már a kuria a már foganatosított végrehajtást jóváhagyta, árverést kért ki Fehérék ellen. Az örökösök pedig, nehogy Tarnóczynek 40.000 forintot ki keljen fizetniük, fenyítő zárlatot kértek s a vizsgálóbíró el is rendelte, foganatosította is Tarnóczy ellen a zárlatot. Fehérék most már a zárgondnoknál fogják deponálni a 40.000 forintot s így a bünvádi eljárás befejezéséig aligha kapja meg azt az összeget Tarnóczy, a ki e zárlat ellen főlebbezést adott be.

*** A kinek rossz a lelkiismerete.** Különös eset történt tegnap a Nagypiaczon egy rendőrrel. A rendőr egészen nyugodtan ment, egy iratot kellett kézbesítenie. Amint csendesen ballagott, észrevette, hogy egy ember jön vele szembe, aki nagyon nézi őt s mikor közel ért hozzá, az ember futni kezdett. A rendőr gyanította, hogy ez az ember valamit tett s azért fél tőle, utána szaladt, elfogta s bevitte a rendőrségre. A kapitány előtt beismerte, hogy *Mihucz* Györgynek hívják s a 39-ik ezredben mint póttartalékos szolgált október elseje óta. Azonban megunta a gyöngy életet — felvette a civilkori ruháját s megszökött. Azt mondja, hogy mikor meglátta a rendőrt, megijedt, azt hitte, elakarják fogni s ezért szaladt. Mikor a rendőrkapitány azt kérde, hogy miért akart megszökni, busan felelte *Mihucz*:

— Tegnap felpofozott a káplárom és én nem vagyok az ilyesmikhez hozzá szokva.

A szökevényt átadták a katonai hatóságnak.

*** Kézrekerült családok.** Ezelőtt vagy két héttel történt, hogy Várad-Velenczén a *Csapó* féle kocsmában megszálott egy ember a feleségével s ott ettek néhány napig, azután megszöktek, anélkül, hogy a tartozásokat kifizették volna. A rendőrség a nyomozásukat akkor elrendelte, azonban ez eredmény nélkül volt, a szökevényeket nem sikerült megcsipni. Végre tegnap a rendőrség itt Váradon elfogta mindkettőjüket. A rendőri kihallgatásnál kisélt, hogy a csalót *Judovits* Imrének hívják, azt mondja, hogy bántotta a lelkiismeret, hogy *Csapót* becsapta s azért jött Váradra, hogy kifizeti tartozását. A rendőrség úgy *Judovitsot*, mint a feleségét letartóztatta.

*** Emlék a királynénak.** Elhunyt nagyszonyunk iránti kegyeletét méltóan örökölteti meg Torontál-Erzsébettak róm. kath. hitközsége, a mely hívek összerakott filléreiből Erzsébet

királynénak emlékére a »Budapesti szivattyu-és gépgyár részvénytársaság« (ezelőtt *Walser Ferencz*) jóhírű harangöntődjében egy körül-belül 400 kgros harangot rendelt meg, a melynek egyik oldalára magyarországi Szt.-Erzsébet a másik oldalára elhunyt királynénk dombormű képét önteti megfelelő felirattal.

† Gróf Almásy Kálmán.

Gróf *Almásy* Kálmán tegnap 83 éves korában, kétegyházi kastélyában meghalt.

Nagy szerepet játszó ember volt a fiatalabb éveiben. Nagy műveltségű férfi volt, ki nem csak átutazta egész Európát, de tanult is ez utjában sokat. A katonai pályán ezredesi rangba jutott s ő volt az, aki a *Kossuth bankó* elégetése után a zsold nélkül maradt katonákat sajátjából fizette, hogy megmentse a népet a harácsolástól. Oda irta az összeget és a nevét egy darab papírra és mindjárt annyit ért az a papír, amennyit reá jegyzett, mert óriási vagyona zsírálta. Ezeket az *Almásy bankókat* be is váltotta a kormány később rendes pénzre. Vagyonát gondosan kezelte és munkálkodása gyümölcseként megkészsereződött az a keze alatt.

A nép ügye-baja nagyon érdekelte s nagy anyagi áldozattal is hozzá juttatta jogos igényéhez a népet.

Igy a Körözs szabályozásnál is visszaélésre jött rá, mely miatt sokat károsodtak a munkások, kik hiába kértek orvosolást a vállalkozóktól.

A gróf segített rajtuk.

Az összes munkásokat óriási napszám mellett szerződtette, mire a szabályozás munkások nélkül maradt. Erre persze sietett egyezkedni a vállalkozó a gróffal s biztosította a munkások jogos kívánságát. Erre vissza küldte a munkásokat a vállalkozókhoz.

Meglett ember korában, mint 40 éves férfi, házasodott, *Wenckheim* Szephaniát vette nőül. Két gyermekének neve *Dénes* és *Imre* grófok.

Gróf *Almásy* Kálmán született 1815 szept. 2-án. Kétegyház és Sarkad ura volt s mindkét helyen sokat áldozott iskolai czélokra. 1833—46. huszár kapitány majd ezredesi rangot viselt. Részt vett az Akadémia megalapításában, melynek épület renoválási czélra is nagyobb összeget adományozott. 1885. évben valóságos belső titkos tanácsossá tette a királyi kegy.

A temetés egész csendben, csakis a legközelebbi rokonok jelenlétében fog lefolyni. A szertartást *Nogáll* László kétegyházi plebános végzi.

EGYESÜLETEK.

Orvosok gyűlése. A »biharmegyei orvogyógyászati- és természettudományi-egylet« f. évi november hó 2-án délután fél 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) szakülést tart melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom. Kelt Nagyváradon, 1898. október hó 28-án. Dr. *Berkovits Miklós*, egyleti titkár.

Gyöngyéletből a halálba.

— Egy baka öngyilkossága. —

Évenként igen sok ifju életet olt ki a manlicher, minden békés idő mellett is.

Különösen így őszszel, mikor a szabadon felnőtt ifjut beköltöztetik a mondurba, a legtöbb ujoncznak keserves a katonai élet. A megszokott szabadság helyett az erős katonai fegyelem, igen sokszor e mellett még az altisztek és magasabb rangu felebbváiók tulszigora már elég, hogy megkeserítse az addig boldog ifju napjait.

Ha még ezek mellé a szerény ifju erőt vesz a honvágy, vagy talán valakinél otthon felejtette a szívet, a csendes otthon, a kis falusi

lakás és az a bizonyos »ő« van mindég az eszében. A sőtalan »komiszt« megáztatja két szemének könnye.

A legtöbb kibírja az első nehéz hónapokat s aztán csak beletörődik a gyöngyéletbe. Némelyik kishitű azonban nem tudja leküzdeni a katonai étellel járó nehézségeket, menekül az új élet elől a halálba.

A napos ilyen esetben megteszi jelentését, a kopf-czedula lekerül az ágy felől, egyszerű katonai pompával elföldelik a szegény hadfit és a »stand« egyyei lejobb száll. — Ezzel mintha nem történt volna semmi.

A csendes kis faluban pedig a megtört szülék, a bánatos testvérek, néha egy boldogságtól megfosztott leányzó keserű könnyük omlanak a gyilkos szerszám dörrenése után.

Nagyváradon ez évben különösen sok katonai-öngyilkosság volt, a manlicher sokan fordították maguk ellen, hogy leszámoljanak egy-szersmindenkorra a katonai kötelezettséggel.

Október elseje óta tegnap éjjel történt az első szomorú eset a nagyváradai várban. Egy életerős 21 éves ifju sulyosnak találta a katonai életet s agyonlőtte magát.

Tóth Lajos a neve a szegény ifjunak; a 39. gyalogezred 6. századában szolgált.

Október elsején vonult a katonasághoz. Első naptól kezdve bus komor volt; hosszan el-elgondolkozott s ha társai ilyenkor gunyosan rászoltak, nem válaszolt semmit, csak kicsordult két szeméből a könny.

Voltak, akik szolid, szép szóval kérdezték busongásának okát, ilyenkor kitört kebeléből a panasza:

— Hej nem élet ez; meglátjátok, hogy én nagyon hamar kiszolgállok. Csak a jó szülemet sajnálom.

Csütörtökön éjjel elcsendesedett minden a várban, esik sétáló őrszemek patkóinak kopogása hangzott el messzire az éjszakában.

Tóth Lajos ezt az időt használta fel, hogy megszabaduljon a katonaságtól. Fegyverét egy korábban kerített éles golyóval megtöltötte s egy csattanás és az életerős fiatalember élet-telenül terült el a padozaton.

A lövés zajára összefutottak a katonák s felszedték a vértócsából a holttestet. Beszállították a csapatkórházba, ahonnét ma temetik el.

Szülei *Mike-Pércs* községében laknak. A katonai parancsnokság értesítette a szerencsétlen családot fiuk öngyilkosságáról.

Igazságszolgáltatás.

A Bérczi-féle sajtópör utójátéka. Bérczi rendőrkapitány tudvalevőleg visszavonta azt a sajtópanaszt, a melyet *Kovács* Sándor, Székely Emil és *Pápay* ellen indított. Ennek a visszavont sajtópanasznak utójátéka ma játszódtott le. *Vázsonyi* Vilmos dr., *Keszits* Antal és *Weisz* Sándor dr. védőket ugyanis jegyzőkönyvi tárgyalásra hívták meg, hogy számitsák fel költségeiket. A védők engedtek is a meghívásnak és számszerint felsorolt költségeiknek a kincstár terhére való megítélését kérték. A sajtóbírótság ma határozott ebben az ügyben és a védőket kérésükkel elutasította. Az elutasító végzés megokolása azt mondja, hogy a kincstár ellen költségek csakis akkor állapíthatók meg, hogyha a sajtópört letárgyalták és ítéletet hoztak. Ez azonban nem történt meg. A határozat ellen a védők semmiségi panaszszal éltek.

Munkácsy Mihály panasza. Megirtuk annak idején, hogy *Munkácsy* Mihály, a kitűnő festőművész panaszt emelt a budapesti kir. törvényeséknél *Linhardt* Vilmos czimfestő ellen, a ki a művész »*Krisztus* Pilátus előtt« című képét lemásolta és egyik bazárban kiállította, ezt irván a kép alá: *Munkácsy* Mihály — *Krisztus* Pilátus előtt. A dolog bántotta a nagy művészt és beadott panaszában hivatkozott arra, hogy a

másolat ép akkora, mint az eredeti, s az alakok színe is az eredetivel egyező, továbbá, hogy a másolat értéktelen, silány munka, a mely alkalmas arra, hogy az eredetinek műbecsét le szállítsa. Kérte tehát a törvényszéket, marasztalja el Linhardtot ezer forint pénzbírságban s rendelje el a kontár másolatok megsemmisítését. A törvényszék azonban nem volt egy véleményen a panaszban elmondottakkal, a művészt panaszával elutasította. Így ítélkezett utóbb a kir. ítélőtábla is. A kir. kuria Németh Lajos előadása mellett mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával megállapította a szerzői jog bitortlása vétségének fenforgását és utasította a törvényszéket a kereseti kérelem és a perköltés kérdésében való érdemleges határozat hozatalára.

Furesa konkurrenzia. Mezei István falusi gazda a múlt tavaszon egyszer bejött Váradra s itt a Held féle korcsmában megszállott. Itt beszélgetés közben szó jött egy községnek az italmérési jogáról, amelyért mezei pályázott. Mezei nem tudta, hogy van a korcsmában egy másik ember is, aki szintén bérbe akarta venni azt a korcsmát, s így egész nyíltan beszélt a dolgról. Néhány nap múlva azután panasz érkezett az ügyészséghez, hogy Mezei a korcsmában ezt mondta:

— Van én nekem elég pénzem. Megvesztegetem vele a pénzügyigazgatóságot, meglátják enyém lesz a korcsma.

Ezért azután tegnap Mezei a vádlottak padján ült.

A tárgyalásra sok tanu volt beidézve, akik beigazolták, hogy Mezei csak azt mondta, hogy a pénzügyigazgatóságnál tudják, hogy ő becsületes ember, s ezért neki fogják adni az italmérési jogot.

A törvényszék a tanuk vallomása alapján Mezeit felmentette.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Némethől: Gusztáv.

49

Melania maga is halálra ijedt.

Valami borzaszó állati hangot adott ki, térdei összeverődtek — egy lépést sem tudott tenni — majdnem elájult.

A férj összerázkódott, csak szemrehányó szomorú pillantást vetett nejére, kirántotta a villát, letette, egy szót sem szólt.

A vér csak úgy patakzott. Konstantin a fájdalomtól összeszorított ajkkal nyomta sebére az asztalkendőt és ki akart menni.

Ekkor még egyszer ránézett nejére. Az megkövülten állott ott, kezeit tördelte — kétségbeesett egy cseppet sem nőies tette fölött.

Szólni akart, nem jött hang ajkára.

A férj haragja eltűnt. Csak arra gondolt, hogy neje mit szenved most, vissza ment, átölelte, szívéhez szorította.

— Jöjj Lanim! — majd meggyógyul, — szólt gyöngéden, nejét megcsókolta — ne ijedj meg olyan nagyon.

A fiatal asszony arca jéghideg volt. Konstantin megijedt. Most látta csak, mi mehet végbe ez asszony szívében. Talán jó is volt ez a kis lecze, hogy mire visz a féktelen heveség. Az a metező fájdalom semmi sem volt ahhoz a lelki fájdalomhoz képest, a mit mindketten éreztek.

Talán ez figyelmeztetésül, intőül szolgál az egész életre.

Konstantin egyik kezével a kendőt nyomta arcára, a másikkal Melaniát tartotta átkaolva.

— Lanim! Édes szegény gyermek! — szólt megcsókolva — ugy-e megijedtél? Ne légy olyan gyáva, sohase törődj vele olyan nagyon, csókolj meg. Lanim! . . . Haszontalanság az egész!

Igy beszélgetett hozzá

Sok idő telt el, míg a nő magához jött, könyezni és szólni tudott. Hogy zokogott? Hogy vádolta magát! Hogy fogadta jobbúlását

Nos tehát, felség, a férfi igazán jellemesen viselte magát, a hogy csak tehetett. Vigasztalta a nőt, tréfált a seb fölött. Melaniának vérzett a szíve, egészen oda volt a szegénytől. Csak egy kicsivel feljebb és férje szemét kiüti és az . . . szelid mint az angyal — — megbocsát — — elfelejt mindent.

Melaniának nagyon szívére esett e dolog — — belebetegedett — egészen megszélidült, jobban mondva megtörött. Ez az állapot három hónapig tartott.

Mikor az idő kissé enyhült, utazni mentek. A nő szenvedett, de hallgatott, mert félt magától, szenvedélyétől.

A hercegnő bölintott!

Előbb Baden—Badenben tartózkodtak. A szép természet új életre ébresztette a bárónőt. Visszakapta előbbi élenk színét. Minden a legjobb rendben folyt. A férj szívéből nehéz kö esett le, azt hitte, hogy Melania kigyógyult.

Ah — korai volt az öröm.

A Gondviselés akarta úgy, hogy másképp legyen.

Mikor egyszer kar karba együtt sétáltak, nyílt kocsival találkoztak.

Két hölgy ült benne, az egyik ritka szépség volt. Ez nagyon megörült, mikor őket meglátta, a kocsit megállította.

Wenzéné volt.

A kölcsönös üdvözlés igen igen szívélyes volt. Még Melania is nagyon szíves volt. Úgyes emberismerő azonban mindjárt észrevette volna szemei fényességéből, hogy az egész csak olyan kényszerített és épenezért szavai sokkal szívélyesebbek a rendesnél.

Ettől kezdve a hegyről lefele mentek. — A bárónőt ismét elővette régi baja. Megszállta ismét az ördög. Hevessége ugyan alább szállt, de féltékenységet nem tudta fékezni. Néhány nappal e találkozás után már komoly arczszal, összeszorított ajkakkal kérte férjét, hogy onnan távozzanak. Mikor a férj okkal móddal hatni akart rá, így felelte:

— Jó, te maradj. Én megyek!

A férj nem tört ki, csak elsápadt.

— Tehát elutazunk! — szólt végre hidegen.

(Folyt. köv.)

Hivatalos közlemény.

A köztisztaság érdekében. Tekintettel azon körülményre, hogy a közel multban városunk területén nagyobb, számban fordultak elő ragályos megbetegedések, szükségesnek tartom a város közönségét az alant felsorolt óvintézkedések pontos és lelkiismeretes teljesítésére felhívni:

1. A házak előtt lévő utcái, nemkülönben az udvari folyókák állandóan tisztán tartandók.

2. Mindenféle, különösen könnyen erjedésnek induló étel és gyümölcshulladék azonnal eltávolítandó.

3. Az udvarokon összegyűlt szemét és trágya hetenként legalább egyszer kihordandó s a trágya- és szeméthordó ládák, minden kihordás után 5 százalékos karbolsavval fertőtlenítendők.

4. Az ürszékek, különösen kávéházak, vendéglők, korcsmák és szállóhelyeknél napokint fertőtlenítendők.

5. Azon helyeken, a hol a hasi-hagymáz vagy egyéb ragályos betegségek előfordulnak az ürszékek, valamint a beteg egyén ürüléke méz-tejjel (1 kiló oldatlan méz 3 liter vízben feloldva) fertőtlenítendő.

6. Végül tekintettel azon körülményre, hogy a városi vízműtelep most már teljesen rendben van, s kifogástalan jó ivóvizet szolgáltat, a házi kutak, valamint a Körözsvize sem ivásra, sem főzésre fel nem használandó, mert a városi orvosi hivataltól nyert adatok szerint a hasi hagymáz fertőző betegség esetei legtöbb esetben ott fordulnak elő, a hol a különben is régóta használaton kívül levő házi kutak vízből ittak.

Felhívom a város közönségét, hogy ezen óvintézkedéseket már saját érdekében is tegye meg annyival inkább, mert a rendőrökzegek a házankénti pontos ellenőrzésre lettek utasítva és beigazolt mulasztások esetén a közegészség-

ügyi törvény büntető határozatai fognak alkalmaztatni.

Nagyvárad, 1898. október 20.

Ifj. Rimler Károly,
rendőr-kapitány.

TÁVIRATOK.

Csongrádmegye és az obstrukció.

Szentes, okt. 28. (Saját tud. táv.) Csongrádmegye törvényhatósága megbotráncokozását fejezte ki a függetlenségi 48-as párt obstrukciója felett s elhatározta, hogy eme határozatát megküldi hozzájárulás végett az összes törvényhatóságoknak.

A pestis.

Bécs, október 28. Pecha deliriumban van és köpete vöröses-fehér. Hasmenése állandó.

Hochegger az éjjel nagyon jól aludt.

Hőmérséklete 37. Egészen jól érzi magát.

Göschl cselédleány hőmérséklete éjjel 38 fok volt. Este étvágygyal evett, de azután hányt. Szurást érez baloldalában. Mérsékelt köhög, de nem köp. Gégehurutja nem változott. A felső ajkán lázas kiütés van. Időnként jól alszik. A többiek egészen jól érzik magukat. (Magy. Táv. Ir.)

A görög trónörökös pár Bécsben.

Bécs, október 28. (Saját tud. táv.) A görög trónörökös pár ma reggel ide érkezett. (Magy. Táv. Ir.)

Görögök és törökök.

Konstantinápoly, október 28. A görög követség tegnap jegyzéket adott át a portának, amelyben tiltakozik az ellen, hogy a török tartományi hatóságok letartóztatnak a háboruban kompromittált helyen vagy török alattvalókat, akik a háboru után amnesztiát kaptak. Ezek a letartóztatások a jegyzék szerint ellenkeznek a békeszerződés rendelkezéseivel és a görög kormány megtorlást lát bennük azért, hogy Tesszáliában két előkelő muzulmán tartóztattak le, akiknek vétsége azonban semmi összefüggésben nem áll a békeszerződéssel.

Románia politikája.

Bukarest, okt. 28. A román ügynökség jelenti: Tekintettel a legközelebb megejtendő községi választásokra, a nemzeti-szabadelvű párt tegnap Krajovában nagy nyilvános gyűlést tartott, a melyen Sturdza miniszterelnök, Stojan, Stoicesco és Bratiano miniszterek, továbbá Gianni képviselőházi elnök és 2000-nél több választó vett részt, az utóbbiak között az egyes kerületek képviselői. A minisztereket úgy a pályaudvaron, mint a városban a legszívesebben üdvözölték. Sturdza miniszterelnök nagy tetszéssel hallgatott beszédet mondott, a melyben kifejtette a nemzeti-szabadelvű párt álláspontját Fleva és Aurelian disszidensekkel és a konzervatívekkel szemben. Jellemezte a disszidensek ellenséges magatartását, a mely abban nyilvánult, hogy a szabadelvű kormány részéről benyújtott legjobb törvényjavaslatokat is megtámadták, így a közoktatásügy reformját és a költségvetési előirányzat rendezéséről szóló javaslatot. A konzervatívek jellemzésére a miniszterelnök Take Jonescu képviselő nyilatkozatára nyilatkozik, a mely határos

az anarkizmussal. Gianni képviselőházi elnök, a »Drapelule« című disszidens újságnak egyik alapítója, azt igyekezett bebizonyítani, hogy ez a lap csak a szabadelvű kormány tényeit bírálja, de nem akar a kormány ellen rágalmal és gyűlölettel küzdeni. Dimiterscu, a bukaresti egyetem rektora azt mondja, hogy a disszidenseket csak személyes becsvágy vezérli s hogy megfélemlenek kötelességeikről, a melyekkel a szabadelvű pártnak, mint annak tagjai, tartoznak. Az elhangzott beszédeknek azokat a részeit, a melyekben a szónokok a király bölcsességét és érdemeit, alkotmányos uralkodását és hazafiságát hangoztatták s őt a román királyság igazi alapítójának nevezték, nagy tetszéssel fogadták. Végül kimondta a gyűlés, hogy Sturdza miniszterelnök, a kormány és a nemzeti-szabadelvű párt politikájában megbizik.

SZERKESZTŐI POSTA.

D. L. Helyben. Köszönjük [az érdekes, szép, nagy tanulmányos és igazságszeretetre való cikket; vasárnapi számunkban hozzuk. Ez által az a sokat emlegetett ügy kellő világításban lesz feltüntetve.

KÖZGAZDASÁG.

Óvszer a forrásban levő bor kifolyása ellen. Ha a forrásban levő bor vigyázatlanságból nagyon tele volt öntve, avagy rossz pinczében volt, a hol meg is fagyhat s így szállított más helyre, melegebb, azaz jobb pinczébe s itt erős erjedésnek indulva a szőlő tetején kifelé tolik: ez esetben, hogy a borban tetemes kárunk ne legyen, a következő eljárás alkalmazása mellett majdnem semmi sem fog elfolyni: egy munkás vegyen a markába porrá morzsolva vakolatot, péld. a pincze faláról s azt min. a szőlőt a hordóból kiveszi, rögtön borítsa rá a kifolyó borra, mire az tüstént lecsendesül s a másik munkás felhasználva az alkalmat, lopóval hirtelen felszi belőle; ha még tovább is emelkednek a bori lehet ezt az eljárást újra ismételni mindaddig míg a bor elég mélyen lehuzva nincs, a mig t. i. kifolyástól tartani lehet.

Reich Jenő s Társa Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, október 28.

Buza márcziusra	9.61
Buza októberre	9.32
Uj tengeri	4.70
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.22
Zab őszre	5.94

Értéktőzsde.

Budapest, október 28.

Az irányzat nyugodt.

Oszták hitel	351.40
Magyar hitel	379.25
Allamvasut	347.75
Salgótarjáni	608.—
Wagon-kölesön	259.50
Villamos vasut	224.—
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	859.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	261.50
Magyar jelzálog	237.—

Bécs, október 28.

Az irányzat szilárd.

Oszták hitel	350.35
Magyar hitel	379.70
Allamvasut	346.75
Birodalmi márka	58.92

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 28-án

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	97.00

Magyar vasuti kölesön aranyban 4/1000	119.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2/1000	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlávon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön	161.50
Tiszabályozó és szegedi sorsjegyek kölesön	137.75
Oszták járadék papírban	100.75
Oszták járadék ezüstben	100.60
Oszták járadék aranyban	119.75
Oszták korona járadék	101.25
1860. Oszták államsorsjegyek	140.50

Oszták magyar bankrészvény	914.—
Magyar hitelbankrészvény	379.50
Oszták hitelintézeti részvény	351.50
Páris vista	34.80
Német birodalmi márka	58.87
London vista	120.50
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.77

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Legnagyobb nyereség legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyereség

JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyereség legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona

A nyereségek részletes beosztása a következő:

Korona	
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 „ „	200000
2 „ „	100000
1 „ „	90000
1 „ „	80000
1 „ „	70000
2 „ „	60000
1 „ „	40000
5 „ „	30000
1 „ „	25000
7 „ „	20000
3 „ „	15000
31 „ „	10000
67 „ „	5000
3 „ „	3000
432 „ „	2000
763 „ „	1000
1238 „ „	500
90 „ „	300
31700 „ „	200
3900 „ „	170
4900 „ „	130
50 „ „	100
3900 „ „	80
2900 „ „	40

50,000 nyer. és jut. összegben 13.160,000

melyek hat húzásban sorsolhatnak ki.

A harmadik nagy magy. kir. osztályosorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre **50,000** nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereségjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, minf már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyereség legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	I-só oszt. eredeti sorsjegyet	6.— frt
> fél	> > >	3.— >
> negyed	> > >	1.50 >
> nyolczad	> 5 >	—75 >

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A húzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos húzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak rendelkezésre. A húzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. november hó 5-ig hozzánk beküldeni.

Török A. és Társa

a m. kir. szab. osztályosorsjáték

főelárusítói

Budapest, V., Váci-körút 4a.

Rendelőlevél levágandó Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre I. osztályu magy. kir. szab. osztályosorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget frt

utánvételezni kérem
postautalvánnyal küldöm.

A nem tetsző törlendő.

Pontos cím.